

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
COMPLETUL DE 5 JUDECĂTORI

Decizia civilă nr.54

Dosar nr...../1/2017

Ședința publică de la 26 martie 2018

S-a luat în examinare recursul declarat de F. împotriva Hotărârii nr.20J din 14 iunie 2017, pronunțată de Secția pentru judecatori în materie disciplinară a Consiliului Superior al Magistraturii în dosarul nr...../1/2017.

La apelul nominal, se prezintă recurentul-pârât F., personal, și intimata-reclamantă Inspekția Judiciară, prin inspector judiciar M.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că recurentul-pârât a depus la dosar, fiind înregistrat la data de 19 martie 2018, un set de înscrisuri (articole din diverse publicații, acte referitoare la activitatea profesională, extrase din condițiile de utilizare a aplicației Facebook), precum și concluzii scrise, înregistrate la dosar la data de 23 martie 2018.

Nefiind formulate alte chestiuni prealabile, Înalta Curte constată pricina în stare de judecată și acordă cuvântul părților cu privire la recursul declarat în cauză.

Recurentul-pârât solicită admiterea recursului, astfel cum a fost formulat, și expune criticile de nelegalitate și netemeinicie cuprinse în memoriul de recurs și cu referire la înscrisurile depuse în susținere. În esență, recurentul-pârât evidențiază faptul că postarea de pe contul său de Facebook nu a avut caracter public, astfel că nu există latura obiectivă a abaterii disciplinare, și invocă jurisprudența CEDO în cauza Baka împotriva Ungariei cu referire la libertatea de exprimare, susținând că mesajul postat se circumscrie limitelor prevăzute de art.10 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Totodată, mai arată recurentul că mesajul său nu afectează prestigiul justiției, iar la individualizarea sancțiunii disciplinare nu au fost luate în considerare apărările sale. În concluzie, recurentul solicită admiterea recursului, casarea hotărârii atacate și, în rejudecare, respingerea acțiunii disciplinare.

Răspunzând întrebărilor adresate de instanță, recurentul arată că în lista de „Prietenii” a contului de Facebook a selectat prietenii și persoane cunoscute. Totodată, precizează că, în jurisprudența indicată în hotărârea atacată cu referire la caracterul public al Facebook, circumstanțele sunt diferite, întrucât mesajul analizat în cauza respectivă incita la ură rasială și era postat cu specificația „Public”.

Având cuvântul, reprezentanta intimătei-reclamante Inspekția Judiciară solicită respingerea recursului, ca nefondat, și menținerea, ca temeinică și legală, a hotărârii atacate. În esență, se arată că în mod corect a reținut instanța de disciplină întrunirea elementelor constitutive ale abaterii disciplinare. Se precizează că lista de „Friends” de pe contul de Facebook al pârâtului cuprinde 149 de persoane, care au avut acces și posibilitatea de a distribui comentariul în discuție. Este invocată jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în care s-a reținut că Facebook este o rețea publică și se argumentează că pârâtul și-a asumat faptul că mesajul său poate deveni public.

În temeiul art.494 coroborat cu art.394 C.proc.civ., Înalta Curte închide dezbaterile și reține cauza în pronunțare.

ÎNALTA CURTE

Asupra recursului de față;

Din examinarea lucrărilor cauzei, constată următoarele:

I. Acțiunea disciplinară

1. Prin acțiunea disciplinară înregistrată sub nr...../J/2017 pe rolul Secției pentru judecători în materie disciplinară a Consiliului Superior al Magistraturii, Inspekția Judiciară a solicitat aplicarea uneia dintre sancțiunile prevăzute de art.100 din Legea nr.303/2004, privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare („Legea nr.303/2004”), pârâtului F. – judecător în cadrul Curții de Apel, pentru săvârșirea abaterii disciplinare prevăzute de 99 lit.a) din aceeași lege.

II. Hotărârea instanței disciplinare

2. Prin Hotărârea nr.20J din 14 iunie 2017, Secția pentru judecători în materie disciplinară a Consiliului Superior al Magistraturii a admis acțiunea disciplinară formulată de Inspekția Judiciară și, în baza art.100 lit.b) din Legea nr.303/2004, a aplicat pârâtului F. – judecător în cadrul Curții de Apel, sancțiunea disciplinară constând în diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu 20% pe o perioadă de 5 luni pentru săvârșirea abaterii disciplinare prevăzute de art.99 lit.a) din aceeași lege.

III. Recursul declarat împotriva hotărârii instanței disciplinare

3. Împotriva hotărârii menționate la pct.2, a declarat recurs pârâtul F., formulând critici de nelegalitate și netemeinicie în dezvoltarea motivului prevăzut de art.488 alin.(1) pct.8 C.proc.civ., în sensul celor arătate în continuare.

4. Comentariul apărut în publicația locală a fost postat pe contul personal al paginii de Facebook, în contul „Friends”, care nu este public și în privința căruia gradul de confidențialitate și accesibilitate este condiționat de numărul de persoane acceptate de utilizator în calitate de prieteni. Pentru ca aceste postări să devină publice este nevoie de acțiunea altui utilizator care să permită accesul altor persoane, între care, se înțelege, și publicații care, la rândul lor, să aducă la cunoștința publicului acele împrejurări.

5. Nu îi poate fi imputat modul în care comentariile au ajuns la cunoștința publicului, întrucât, prin postarea comentariilor în contul „Friends”, intenția sa a fost ca acestea să ajungă doar la cunoștința prietenilor și a fost nevoie de acțiunea unuia dintre prieteni de distribuire a acestei postări către alți utilizatori (prin utilizarea comenzii „Share”), printre care și publicația care a preluat-o. În aceste condiții, recurentul-pârât susține că nu poate fi făcut responsabil, deoarece ar însemna să răspundă pentru o faptă care nu este a sa, contrar principiul răspunderii personale.

6. Ecoul pe plan local, reținut ca urmarea produsă asupra prestigiului justiției, este minim, aproape nul, din moment ce comentariul nu a fost reluat în alte publicații, iar ecoul postării în rândul cititorilor publicației „Ancheta” a fost chiar pozitiv, aspect confirmat de jurnaliștii prezenți la conferința de presă.

7. Afirmațiile formulate în cuprinsul postărilor nu depășesc limitele libertății de exprimare consacrate de art.10 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și recunoscute în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului („Convenția”), comentariile fiind subsumate noțiunii de judecată de valoare, iar criticile exprimate cu privire la persoana nominalizată pentru funcția de ministru al justiției au avut o bază factuală evidentă, și anume CV-ul persoanei respective, care denota lipsa expertizei în domeniul justiției. Pornind de la această bază factuală, recurentul-pârât susține că, prin comentariile postate, și-a manifestat o indignare pe care o consideră legitimă, iar temerile sale cu privire la riscul unei deraieri de la parcursul democratic al societății s-au adeverit odată cu adoptarea O.U.G. nr.13/2017, care a condus la proteste ample de stradă și la reacțiile altor instituții publice.

8. În mod eronat a reținut instanța disciplinară că, prin modalitatea concretă în care a înțeles să se raporteze la contextul numirii ministrului justiției, a fost încălcat echilibrul just între dreptul fundamental al individului la respectarea libertății de exprimare, pe de o parte, și interesul legitim al unui stat democratic de a veghea ca funcția publică să se conformeze scopurilor enunțate în art.10 par.2 din Convenție.

9. Lipsește elementul material al abaterii disciplinare, întrucât postarea făcută în afara exercitării funcției de magistrat, de pe un cont pus la dispoziție de rețeaua de socializare Facebook, cu un grad de confidențialitate și accesibilitate condiționate și nepublic, nu constituie o manifestare de natură a aduce atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției. Atitudinea reproșată nu a fost deloc una necorespunzătoare, demnitatea funcției, imparțialitatea și independența puterii judecătorești nu au fost afectate, ecoul comentariilor a fost cvasi-inexistent, iar reacțiile au fost favorabile. Pretenția ca în cadru privat să își exprime opiniile cu moderație în condițiile în care la acel moment indignarea și încălcătura emoțională erau maxime, este excesivă pentru că nu ține cont de împrejurările concrete în care aceste comentarii au fost făcute, criteriu decisiv aplicat și de CEDO în cauzele vizând limitele libertății de exprimare.

10. Considerentele hotărârii referitoare la afectarea imparțialității sale nu pot fi primite deoarece nici în perioada respectivă și nici în prezent nu i-au

fost repartizate spre soluționare dosare în care să fie părți persoanele pe care le-a criticat.

11. Aprecierile instanței de disciplină referitoare la percepția publică, standardele de conduită unanim acceptate și afectarea imparțialității sunt întemeiate pe criterii abstracte, derivate din preluarea necritică în raport cu circumstanțele speței a instrumentelor internaționale la care s-a făcut referire în cuprinsul hotărârii și care privilegiază o interpretare rigidă a obligației de rezervă, în detrimentul libertății de expresie.

12. În ceea ce privește obligația de rezervă, invocând jurisprudența CEDO în *cauza Kudeshkina împotriva Rusiei*, se susține că afirmațiile analizate, deși nepublice, au privit o chestiune de maximă importanță, cu repercusiuni directe asupra sistemului judiciar, deoarece vizau funcția de ministru al justiției. Afirmațiile nu au fost lipsite de suport factual, iar instanța de disciplină a preluat integral și necritic afirmațiile Inspecției Judiciare în sensul că ar fi formulat aprecieri pur subiective cu privire la competența profesională și la integritatea persoanei nominalizate pentru funcția de ministru al justiției și a membrilor Guvernului. În hotărârea menționată, CEDO a reținut că obligația de rezervă ce incumbă magistraților nu le poate fi impusă acestora atunci când în joc sunt chestiuni de o importanță majoră, care afectează sistemul judiciar în ansamblul său, iar în aceste cazuri libertatea de exprimare este prioritară, mai ales că, în aceste situații, magistrații aduc un plus de consistență validității opiniilor tocmai prin aportul expertizei lor în calitate de profesioniști ai dreptului.

13. Jurisprudența CEDO în cauzele *Wille contra Liechtenstein* și *Contant contra Franței* nu are legătură cu litigiul de față, întrucât vizează fie afirmații asumate public, fie lipsa bazei factice a afirmațiilor.

14. Sub aspectul laturii subiective a abaterii disciplinare, recurentul-pârât susține că nu poate fi făcut răspunzător de fapta altei persoane deoarece postarea a devenit publică nu prin acțiunea sa, ci ca urmare a acțiunii mai multor persoane, în primul rând a utilizatorului din lista sa de prieteni, prin utilizarea comenzii „Share”, și, ulterior, prin preluarea materialului de către jurnalistul care a dat-o publicității fără voia sa.

15. Sancțiunea aplicată este nejustificată, întrucât: instanța de disciplină a minimizat aproape total circumstanțele reale și personale, cărora li se putea conferi un caracter justificat sau atenuant; nu sunt menționate caracterizările colegilor făcute în sprijinul său; incidentul este singular în întreaga sa carieră de magistrat; nu au fost avute în vedere urmările cvasi-inexistente și faptul că postarea a fost făcută în afara exercitării funcției publice; nu a fost luată în considerare valoarea de adevăr a afirmațiilor sale, confirmate de evenimentele publice din perioada ianuarie-iunie 2017. La individualizarea sancțiunii disciplinare, recurentul-pârât solicită a fi avute în vedere următoarele circumstanțe: vechimea de 15 ani în sistemul judiciar; desfășurarea activității cu onestitate, bună-credință și în acord cu toate standardele de conduită impuse de legislația ce reglementează statutul magistratului; a avut raporturi bune și chiar foarte bune cu colegii și raporturi principiale corecte cu justițiabilii, avocații și procurorii; a obținut calificative foarte bune la evaluările profesionale.

IV. Apărările intimătei Inspecția Judiciară

16. Intimata-reclamantă Inspecția Judiciară a formulat întâmpinare, prin care solicită respingerea recursului, ca nefondat, și menținerea, ca temeinică și legală, a hotărârii atacate.

V. Derularea procedurii judiciare în fața instanței de recurs

17. Recursul fiind de competența Înaltei Curți, a fost urmată procedura de filtrare prevăzută de art.493 C.proc.civ., iar, prin Încheierea din 29 ianuarie 2018, în temeiul art.493 alin.(7) C.proc.civ., Completul de filtru a admis în principiu recursul și a fixat termen de judecată pe fond la data de 26 martie 2018.

VI. Considerentele Înaltei Curți

18. Conform art.499 C.proc.civ., analizând criticile formulate de recurentul-pârât F., Înalta Curte constată că recursul este fondat pentru considerentele arătate în continuare.

19. Din perspectiva abaterii disciplinare prevăzute de art.99 lit.a) din Legea nr.303/2004, instanța disciplinară a reținut întemeiat faptul că atât în timpul, cât și în afara exercitării atribuțiilor de serviciu, magistratului îi sunt impuse obligațiile de rezervă, de integritate, de a avea o conduită ireproșabilă, o comportare corectă, demnă și rezervată, de natură a menține neștirbit prestigiul justiției, așa cum rezultă din dispozițiile art.104 din Legea nr.161/2003, art.90 din Legea nr.303/2004, art.17 din Codul deontologic, pct.1.2 din Principiile de bază ale independenței justiției (Principiile O.N.U.), art.3 din Statutul Universal al Judecătorilor, Principiul V pct.2 din Recomandarea R(94)12 a Consiliului Europei și considerentele CEDO din hotărârea pronunțată în cauza *Ozpinar împotriva Turciei*, în sensul că îndatoririle de ordin deontologic ale unui magistrat pot influența viața privată, în cazul în care magistratul, prin comportament - chiar în viața privată - aduce atingere imaginii sau reputației instituției judiciare.

20. Sub aspectul laturii obiective a abaterii disciplinare, circumstanțele de fapt sunt necontestate în sensul că pârâtul judecător a postat pe contul său de Facebook un comentariu critic, accesibil numai persoanelor din lista de „Prietenii” („Friends”), la adresa persoanei nominalizate pentru funcția de ministru al justiției, comentariul fiind redistribuit de către una dintre persoanele din lista „Friends” și preluat ulterior în publicația săptămânală „Ancheta” și în ediția on-line a acestui ziar, sub titlul „Judecătorul F. îl desființează pe noul ministru al Justiției: un sculer matrișer!”. De asemenea, nu poate fi contestat faptul că apelativele și expresiile utilizate în cuprinsul mesajului [„*sculer matrișer de Caracal*”, „*monument de incompetență și de impostură*”, „*ipochimen*”, „*guvern de slugi, plin de penali și incompetenți*”] nu sunt adecvate unei conduite profesionale și extraprofesionale ireproșabile și caracterizată de moderație și prudență, așa cum este de așteptat din partea magistraților.

21. În cauză, însă, independent de potențialul negativ al mesajului aparținând pârâtului judecător, în examinarea condițiilor de angajare a răspunderii disciplinare, Înalta Curte apreciază că este necesar a fi realizate și evaluările

arătate în continuare, ținând seama de circumstanțe și de întregul context al cauzei.

22. În acord cu instanța disciplinară, se reține că Facebook este o rețea de socializare (informațională) publică (așa cum a fost statuat în Decizia nr.4546 din 27 noiembrie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal), având caracteristicile unui spațiu public virtual.

23. Sub aspectul laturii subiective a abaterii disciplinare, contrar concluziei împărtășite de instanța disciplinară, Înalta Curte consideră că sunt întemeiate apărările formulate de pârât în sensul că nu a avut intenția directă sau indirectă ca opinia sa să ajungă la cunoștința publicului prin preluarea de către o publicație locală. Eventuala intenție putea fi reținută în ipoteza în care, spre exemplu, comentariul ar fi fost publicat pe contul de Facebook cu specificația „Public”, fiind accesibil oricărei persoane.

24. Este adevărat că mesajul a fost postat cu intenția asumată și recunoscută a pârâtului de a ajunge la cunoștința persoanelor incluse în lista de „Prietenii” („Friends”). Însă, probatoriul administrat nu relevă intenția directă sau indirectă, percepția și nici posibilitatea acceptată ori prezumtivă a pârâtului ca mesajul său să ajungă la cunoștința publică prin redistribuirea către o publicație locală, ca urmare a acțiunii uneia dintre persoanele din lista de „Prietenii” („Friends”). În acest context, este evident faptul că pârâtului nu îi poate fi imputată fapta unei terțe persoane, chiar dacă această persoană face parte din lista de „Prietenii” („Friends”) acceptați pe contul său de Facebook.

25. În cauză, prezintă o relevanță semnificativă problema evaluării echilibrului necesar a fi asigurat între dreptul la liberă exprimare al magistratului, garantat de art.30 din Constituție și de art.10 din Convenție, și ingerința în exercitarea acestui drept de către magistratul cercetat în circumstanțele concrete.

26. Conform celor arătate în precedent, la pct.19, nu poate fi contestat faptul că magistraților le sunt impuse o serie de obligații de rezervă, de integritate, de a avea o conduită ireproșabilă, o comportare corectă, demnă și rezervată, de natură a menține neștirbit prestigiul justiției, precum și îndatorirea de a avea o conduită profesională și extraprofesională ireproșabilă, caracterizată de moderație și prudență.

27. În speță, desfășurarea prezentei proceduri disciplinare și hotărârea definitivă ce urmează a fi pronunțată se circumscriu noțiunii de ingerință în exercitarea de către magistrat a dreptului la liberă exprimare, urmând a se analiza dacă ingerința este prevăzută de lege, are un scop legitim în sensul art.10 alin.2 din Convenție și dacă este „necesară într-o societate democratică” (Lingens împotriva Austriei, pct.35).

28. Este de observat faptul că apelativele și expresiile imputate pârâtului reprezintă, chiar în sensul celor reținute de instanța disciplinară, judecăți de valoare referitoare la o chestiune de interes general în societate și de interes particular pentru sistemul judiciar, deoarece vizează funcția publică de ministru al justiției, fiind plasate sub protecția libertății de exprimare în sensul art.10 din Convenție.

29. Cu referire la cerința ca ingerința să fie necesară într-o societate democratică, prezenta evaluare este necesar a fi realizată în contextul în care sancțiunea disciplinară, ca moment final al procedurii disciplinare, poate avea un caracter inhibitor asupra libertății de exprimare a membrilor corpului magistraților. Din această perspectivă, sunt edificatoare considerentele CEDO referitoare la principiile generale referitoare la libertatea de exprimare a judecătorilor, în sensul că *„teama de pronunțare a unei sancțiuni are un efect disuasiv asupra exercitării dreptului la libertatea de exprimare, în special în ceea ce-i privește pe alți judecători care ar dori să participe la dezbaterile publice privind aspecte legate de administrarea justiției și a sistemului judiciar (Kudeshkina, citată anterior, pct. 99-100). Acest efect, care afectează societatea în ansamblul său, este, de asemenea, un factor de luat în considerare în evaluarea proporționalității sancțiunii sau măsurii represive impuse”* (Kudeshkina împotriva Rusiei, pct.99; Baka împotriva Ungariei, pct.167).

30. Raportat la apărările recurentului întemeiate pe Hotărârea CEDO în cauza Baka împotriva Ungariei, se cuvine a fi evidențiat faptul că situația din prezentul litigiu este esențial diferită de evenimentele analizate în cauza respectivă, în cadrul căreia reclamantul și-a exprimat în mod public, cu titlu profesional, în calitatea sa de președinte al Curții Supreme și al Consiliului Național al Justiției, opiniile sale cu privire la diferite aspecte ale reformelor legislative care vizau instanțele, având nu numai dreptul ci chiar datoria de a-și exprima opiniile, fiind ulterior revocat din funcția de președinte al Curții Supreme.

31. Totodată, are caracter de evidență faptul că afirmațiile pârâtului judecător vizează o problemă de interes general pentru sistemul de justiție din România, deoarece sunt relative la persoana desemnată pentru funcția de ministru al justiției, ipoteză în care nu ar fi admise restrângeri în privința libertății de exprimare din perspectiva art.10 alin.2 din Convenție. Sub acest aspect, sunt relevante considerentele CEDO referitoare la principiile generale ale libertății de exprimare în cauza Baka împotriva Ungariei: *„159. În plus, în ceea ce privește nivelul protecției, art. 10 § 2 din Convenție nu lasă loc restrângerilor în privința libertății de exprimare în domeniul discursului politic sau al chestiunilor de interes general. În consecință, un nivel ridicat de protecție a libertății de exprimare, care este asociat cu o marjă de apreciere restrânsă a autorităților, va fi, în mod normal, acordat în cazul în care afirmațiile au legătură cu un subiect general de interes, ceea ce este, în special, cazul comentariilor privind funcționarea sistemului judiciar (Roland Dumas împotriva Franței, nr. 34875/07, pct. 43, 15 iulie 2010, și Morice, citată anterior, pct. 125).”*

32. Concluzionând, Înalta Curte reține că, în raport cu circumstanțele de fapt și de drept expuse, pentru considerentele arătate în precedent, nu sunt întrunite condițiile de angajare a răspunderii disciplinare a pârâtului pentru abaterea disciplinară prevăzută de art.99 lit.a) din Legea nr.303/2004.

33. Pentru toate considerentele arătate, Înalta Curte constată că este fondat recursul declarat de pârâtul F., fiind întemeiat motivul de casare prevăzut de art.488 alin.(1) pct.8 C.proc.civ. sub aspectul aplicării dispozițiilor art.99

lit.a) din Legea nr.303/2004, astfel că, în temeiul art.51 din Legea nr.317/2004 coroborat cu art.496 C.proc.civ., Completul de 5 judecători va admite recursul, va casa hotărârea atacată și, rejudecând, va respinge, ca neîntemeiată, acțiunea disciplinară exercitată de Inspekția Judiciară.

**PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
DECIDE:**

Admite recursul declarat de F. împotriva Hotărârii nr.20J din 14 iunie 2017, pronunțată de Secția pentru judecători în materie disciplinară a Consiliului Superior al Magistraturii în dosarul nr...../J/2017.

Casează hotărârea atacată și, rejudecând, respinge acțiunea disciplinară exercitată de Inspekția Judiciară împotriva pârâtului F., judecător în cadrul Curții de Apel, ca neîntemeiată.

Definitivă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 26 martie 2018.

WWW.JURIPRO